

การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยใช้กิจกรรมเพื่อสังคม
และสาธารณประโยชน์ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิต มัธยม

DEVELOPMENT OF DEMOCRATIC CITIZENSHIP CHARACTERISTICS THROUGH
SOCIAL AND PUBLIC SERVICE ACTIVITIES OF RAJAVINIT MATTHAYOM SCHOOL
STUDENTS

¹เทพฤทธิ์ ยอดใส Thepparith Yodsai ²สรสิริ วรวรรณ Sornsiri Worrawan

³สุภาวดี วงษ์สกุล Supawadee Wongsakul

^{1, 2, 3}สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ Panyapiwat Institute of Management, Thailand

Corresponding Author E-mail: Thepparith@gmail.com

Article Received: August 22, 2025. Revised: December 21, 2025. Accepted: December 23, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม 2) เพื่อออกแบบกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม และ 3) เพื่อทดลองใช้และประเมินผลกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) 2) แบบประเมินการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์กระบวนการพัฒนากิจกรรม 3) แบบประเมินการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกิจกรรม 4) แบบประเมินพฤติกรรมที่แสดงออกถึงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการสร้างกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน (P) การจัดการ (O) การดำเนินการ (D) การควบคุม (C) และการประเมินผล (A) 2) ผลการออกแบบกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมสร้างสุขในสถานศึกษา กิจกรรมจิตอาสา ทำดีเพื่อแผ่นดิน กิจกรรมรวมพลังสร้างสัปปายะสู่ชุมชน 3) ผลการทดลองใช้และประเมินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย พบว่า หลังใช้กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย และผลการดำเนินกิจกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย, กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์, คุณลักษณะ, นักเรียน

Abstract

This research aims to study the guidelines for creating social and public service activities that promote democratic citizenship at Rajavinit Mathayom School. Design social and public service activities that enhance democratic citizenship at Rajavinit Mathayom School and implementation and evaluate social and public social benefit activities that promote democratic citizenship at Rajavinit Mathayom School. The research tools used include: 1) focus group discussion record forms; 2) evaluation forms for assessing the appropriateness, feasibility, and usefulness of the activity development process; 3) evaluation forms for assessing the appropriateness, feasibility, and usefulness of the activities themselves; and 4) behavioral assessment forms measuring traits indicative of democratic citizenship.

The research findings revealed that: 1) the guidelines for developing social and public service activities to promote democratic citizenship at Rajavinit Mathayom School should consist of the following steps: Planning (P), Organizing (O), Doing (D), Controlling (C), and Assessing (A); 2) the designed activities include three main components: “Creating Happiness in School,” “Volunteer Spirit – Doing Good for the Nation,” and “Joining Forces to Build a Harmonious Community”; 3) the implementation results showed a high level of overall effectiveness. Moreover, after participating in these social and public service activities, the experimental group's level of democratic citizenship significantly improved compared to before the implementation.

Keywords: Democratic Citizenship, Social and Public Service Activities, Characteristics, Students

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 และฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562 มาตราที่ 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และมาตราที่ 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ นำไปสู่การจัดทำกรอบความคิดสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2579) ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนานคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Democratic Citizenship Education) เน้นนำหนักไปที่การพัฒนาให้พลเมืองเป็นคนดี มีคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงให้ความสำคัญกับความรู้ความเข้าใจเชิงการเมืองมากขึ้น (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2557) นักวิจัยและนักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่มีความสำคัญไว้

อย่างหลากหลาย อย่างไรก็ตาม จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่จำเป็นต่อผู้เรียน ประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) ความเคารพ ประกอบด้วย 2 คุณลักษณะย่อย ได้แก่ (1) ความเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น (2) ความเคารพในกฎ กติกา และบรรทัดฐานทางสังคม 2) ความรับผิดชอบ ประกอบด้วย 2 คุณลักษณะย่อย ได้แก่ (1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง (2) ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น สังคมและประเทศชาติ และ 3) การมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 2 คุณลักษณะย่อย ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสังคมและประเทศชาติ (2) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555; ธัญธัช วิภาติภูมิประเทศ, 2556; ศูนย์การเรียนรู้การเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ 3, 2558; ปรัชญา ชุ่มนาเสียว, 2559; เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย และจรรณ พานิชย์ผลินไชย, 2560; ภาสดา ภาคาผล และมนังค์ อังควาณิช, 2560; มานิตตา ชาญไชย, 2560; สป.ศธ., 2561; สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2563; Westheimer and Kahne, 2004; Westheimer, 2015; Fuentes-Moreno et al., 2020) ทั้งนี้ การพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยดังกล่าวได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้วิธีการอย่างหลากหลายและควรเลือกให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ตลอดจนคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (ภาสดา ภาคาผล และมนังค์ อังควาณิช, 2560)

โรงเรียนราชวินิต มัธยม เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยเน้นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองไทยที่มีคุณภาพในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและพลโลกโดยผ่านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย 1) กิจกรรมแนะแนว 2) กิจกรรมนักเรียน และ 3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ กระนั้นแม้ว่าโรงเรียนราชวินิต มัธยมจะจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างหลากหลาย แต่เมื่อพิจารณาผลการประเมินโครงการจากรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนราชวินิต มัธยม (SAR : Self Assessment Report) พบว่า ร้อยละความสำเร็จแต่ละโครงการยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (โรงเรียนราชวินิต มัธยม, 2563)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้สร้างกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยสร้างกิจกรรมย่อยเพิ่มเติม 3 กิจกรรมได้แก่ 1) กิจกรรมสร้างสุขในสถานศึกษา 2) กิจกรรมจิตอาสา ทำดีเพื่อแผ่นดิน 3) กิจกรรมรวมพลังสร้างสัปปายะสู่ชุมชน ซึ่งกิจกรรมย่อยทั้ง 3 กิจกรรมต้องขับเคลื่อนด้วยกระบวนการ PODCA ได้แก่ 1) การวางแผน (Plan: P) คือ การกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ ทิศทาง วิธีการและขั้นตอนเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย 2) การจัดองค์กร (Organization : O) คือ กระบวนการจัดทรัพยากร และการจัดระบบการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร 3) การดำเนินการ (Doing : D) คือการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ 4) การควบคุม (Control : C) คือการกำกับ ติดตาม การปฏิบัติเป็นไปตามแผนและมีปัญหาเกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติหรือไม่ และ 5) การประเมินผล (Assessment : A) คือ การแก้ไข ปรับปรุงเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามเป้าหมาย เพื่อให้เกิดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม
2. เพื่อออกแบบกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินผลกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สังเคราะห์แนวทางในการสร้างกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญขึ้นไป เลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักวิชาการเป็นอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา เลือกแบบเจาะจง จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์ผลการสนทนากลุ่มและสรุปให้ได้แนวทางการสร้างกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

2.1 ยกร่างกิจกรรมโดยให้ครูและบุคลากรของโรงเรียนราชวินิต มัธยมจำนวน 24 คน ร่วมกันออกแบบแต่ละกิจกรรม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 24 คน ประกอบด้วยรองผู้อำนวยการ จำนวน 4 คน ครูผู้สอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 20 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการยกร่างกิจกรรม คือ แบบบันทึกการประชุมยกร่างกิจกรรม การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์ผลและสรุปได้ร่างกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2.2 ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของ ร่างกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยมกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา และ 2) กลุ่มนักวิชาการ ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่ แบบประเมินการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของร่างกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ผู้วิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยได้นำกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม และวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้และประเมินผลกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม

3.1 ทดลองใช้กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยมที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ซึ่งมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ 1) ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้คือนักเรียนโรงเรียนราชวินิต มัธยม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 2,140 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 325 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95 จากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554) โดยการใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิแบบเป็นสัดส่วน โดยในการหากลุ่มตัวอย่างแต่ละชั้นใช้การประชาสัมพันธ์ในการรับอาสาสมัครที่มีความเต็มใจที่จะร่วมโครงการเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทดลองใช้กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมสร้างสุขในสถานศึกษา 2) กิจกรรมจิตอาสาทำดีเพื่อแผ่นดิน 3) กิจกรรมรวมพลังสร้างสปปายะสู่ชุมชน

3.2 ประเมินผลการใช้กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ผู้วิจัยได้ประเมินผลการใช้กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 325 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินผลการใช้กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม และผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินผลการใช้กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม วิเคราะห์ในภาพรวม และจำแนกเป็นรายข้อและรายด้าน

สรุปผลการวิจัย

1. แนวทางการสร้างกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม

1.1 แนวทางการสร้างและพัฒนากิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม โรงเรียนควรประชุมวางแผนคณะทำงานดำเนินงานกิจกรรม ควรมีนักวิชาการ ภาควิชาการ องค์กรต่าง ๆ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดขอบเขตของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย สร้างความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ชัดเจน มีโครงการ กิจกรรม และกระบวนการบริหารที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

1.2 กระบวนการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีกระบวนการดำเนินงานประกอบด้วย 1) การวางแผน (P) 2) การจัดองค์กร (O) 3) การดำเนินการ (D) 4) การควบคุม (C) 5) การประเมินผล (A)

2. การออกแบบกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม

2.1 กิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมสร้างสุขในสถานศึกษา กิจกรรมจิตอาสา ทำดีเพื่อแผ่นดิน และกิจกรรมรวมพลังสร้างสัปปายะสู่ชุมชน โดยแต่ละกิจกรรมมีกระบวนการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยมีตัวชี้วัดคุณลักษณะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย 3 ด้าน ได้แก่ 1) พลเมืองที่มีความเคารพ 2) พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ 3) พลเมืองที่มีส่วนร่วม

2.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกระบวนการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นในภาพรวมมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

2.3 ผลการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นในภาพรวม มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละรายการกิจกรรมพบว่าด้านความเคารพด้านความรับผิดชอบ และด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การทดลองใช้และประเมินผลกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม

3.1 จากการเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม โดยจำแนกตามคุณลักษณะในภาพรวม พบว่า ก่อนการทดลองใช้กิจกรรม นักเรียนมีระดับคุณลักษณะในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และหลังการทดลองใช้กิจกรรม นักเรียนมีระดับคุณลักษณะในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านความเคารพอยู่ในระดับมากที่สุด

3.2 จากการประเมินผลการทดลองยังพบว่า หลังใช้กิจกรรม ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาแนวทางการสร้างกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม

1.1 แนวทางการสร้างกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ควรประชุมวางแผนคณะทำงานในการดำเนินกิจกรรม

ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม และควรมีนักวิชาการ ภาควิชาเครื่องขยาย องค์การต่างๆ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดขอบเขตของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย สร้างความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรทุกฝ่ายให้เห็นความสำคัญของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การประชุมของภาควิชาเครื่องขยาย หรือองค์การต่างๆ เป็นการสร้างความมีส่วนร่วมและข้อตกลงในการดำเนินกิจกรรมควรเป็นกระบวนการที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงซึ่งช่วยให้นักเรียนมีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐฤทัย สุชาติลำพอง (2563) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ผู้บริหารควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานต่างๆ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมร่วมกับโรงเรียน ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนและตระหนักถึงส่วนรวม

1.2 กระบวนการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) ด้านการวางแผน (Plan) 2) ด้านการจัดองค์กร (Organization) 3) ด้านการดำเนินการ (Doing) 4) ด้านการควบคุม (Control) 5) ด้านการประเมินผล (Assessment) ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า กระบวนการทั้ง 5 ขั้นตอน มีแนวโน้มที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย หากดำเนินการโดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงอย่างมีขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยวรภัทร ภูเจริญ (2543) ที่กล่าวว่า การทำงานที่เป็นระบบ คือ การทำงานที่เป็นระบบ เพื่อพัฒนา ประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงานประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ วางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบ และการปรับปรุง

2. ผลการออกแบบกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม

2.1 กิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมสร้างสุขในสถานศึกษา 2) กิจกรรมจิตอาสา ทำดีเพื่อแผ่นดินและ 3) กิจกรรมรวมพลังสร้างสัปปายะสู่ชุมชน โดยแต่ละกิจกรรมมีตัวชี้วัดคุณลักษณะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย 3 ด้าน โดยแต่ละกิจกรรมได้ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกให้กับผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตามความถนัดและความสนใจ ผู้เรียนมีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ที่ให้แนวทางไว้ว่า กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม ต้องการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ โดยต้องมีการจัดกิจกรรมพร้อมทั้งมีหลักฐานที่แสดงว่ามีการจัดกิจกรรมเป็นลายลักษณ์อักษรและเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

2.2 การตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกระบวนการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในภาพรวมมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และจัดสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยมีกระบวนการดำเนินการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีความชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยสถาบันพระปกเกล้า (2560) เรื่องแนวทางการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยบนฐานสมรรถนะความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ของเยาวชนไทยมีการสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และจัดสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ และมีกระบวนการขั้นตอนที่ชัดเจน

2.3 การตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกิจกรรม เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในภาพรวมมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละ กิจกรรมพบว่า กิจกรรมสร้างสุขในสถานศึกษา กิจกรรมจิตอาสา ทำดีเพื่อแผ่นดิน กิจกรรมรวมพลังสร้าง สักปายะสู่ชุมชน ส่งเสริมด้านความเคารพ ด้านความรับผิดชอบ และด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกกิจกรรม เนื่องจากกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรมเป็นกิจกรรมเชิงปฏิบัติการที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติจริงภายใต้การมี ส่วนร่วมกับผู้อื่นและชุมชน ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่จะเคารพกฎระเบียบโดยแต่ละกิจกรรมต้องระยะเวลาในการ หล่อหลอมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย สอดคล้องกับแนวคิดของปรีชา ศีลาชัย (2565) ที่กล่าวว่า ระดับพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยทั้ง 3 ด้าน จะเกิดขึ้นต้องได้รับการ พัฒนาให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนและต้องใช้ระยะเวลาที่ต่อเนื่องกันในการดำเนินกิจกรรม ทำให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้และมีพัฒนาการของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่เหมาะสมมากขึ้น

3. ผลการทดลองใช้และประเมินผลกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็น พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม

3.1 ผลการทดลองใช้กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองใน ระบอบประชาธิปไตย พบว่า ก่อนการทดลองใช้กิจกรรม นักเรียนมีระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองใน ระบอบประชาธิปไตยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และหลังการทดลองใช้กิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม นักเรียนมี ระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เนื่องจากกิจกรรมเป็นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้เกิดการซึมซับ คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย กิจกรรมยังสร้างโอกาสให้ได้ร่วมแก้ปัญหาซึ่งส่งผลให้ ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทั้งด้านความรู้ เจตคติ และทักษะที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณข มงคลนาวัน (2557) พบว่า การจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เรื่องสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมประชาธิปไตย เพราะผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยมีผลการทดลองใช้กิจกรรมที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยค่าเฉลี่ยสูงสุดในลำดับแรก คือ ความ รับผิดชอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่ต้องใช้การระดมความคิดและต้องสร้างสรรค์ ผลงานจากที่ได้ทำการศึกษา เกี่ยวกับประเด็นปัญหา ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนรู้จักการแบ่งบทบาทหน้าที่ในการผิต ขอบต่อภาระงานภายในกลุ่มของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา อุตศิริกุล (2561) ที่พบว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียนที่อยู่ในระดับมาก คือ คุณลักษณะพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ทั้งนี้ เป็นเพราะภายในโรงเรียนได้ฝึกฝนให้ผู้เรียนได้รู้จักที่จะเข้ากลุ่มเพื่อนหรือเข้าร่วมกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เพื่อฝึกถึง ความรับผิดชอบที่มีบทบาทต่อสังคมด้วยการสร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียนได้พัฒนาทัศนคติ พฤติกรรม จาก การได้มีส่วนร่วมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจในสิทธิตนเอง เคารพต่อผู้อื่น

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยมีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับสอง คือ การมี ส่วนร่วม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ส่งผลให้ ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมศึกษาในประเด็นปัญหาที่ตนเองสนใจ และเกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้เกี่ยวกับ ประเด็นปัญหานั้นทำให้ผู้เรียนมีความกล้าตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ที่กล่าวว่า การที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมจากการได้ลงมือปฏิบัติในการทำกิจกรรม

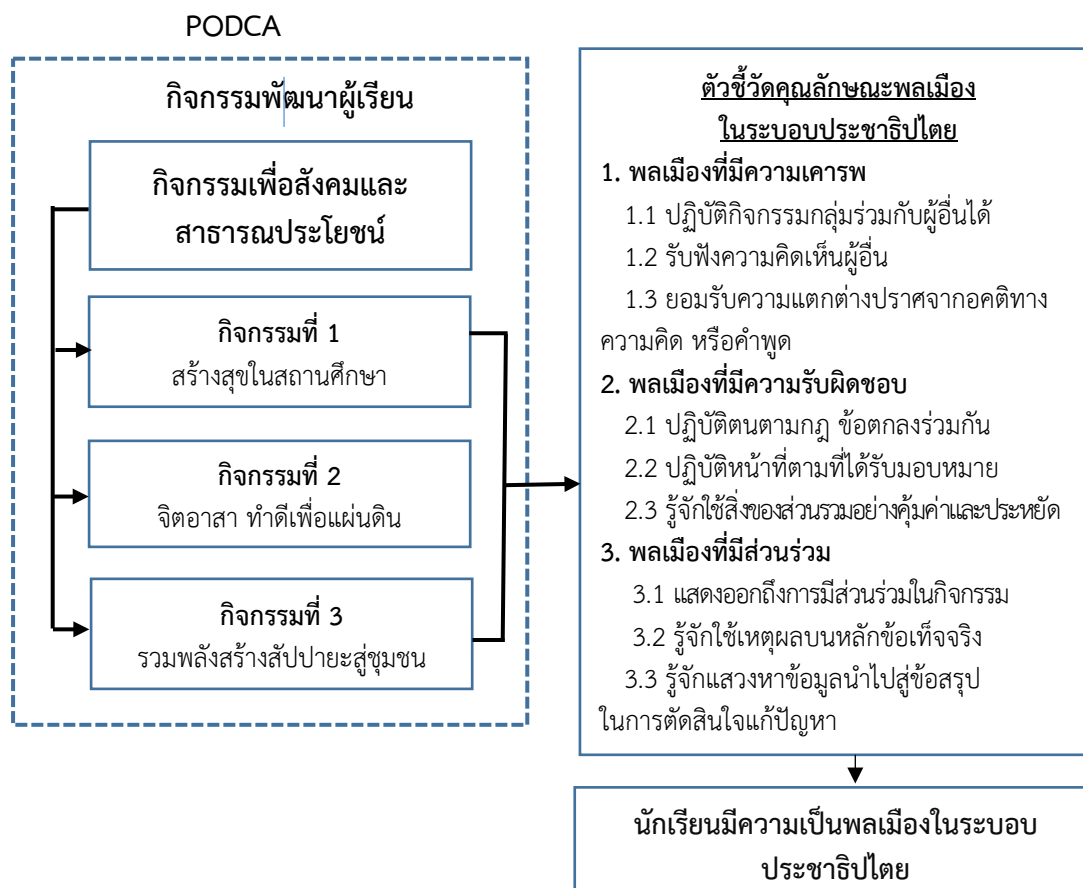
ผ่านประเด็นปัญหาสังคม ที่ได้อภิปรายแสดงความเห็นด้วยหลักของเหตุผลเกี่ยวกับปัญหาจากการทำงานกลุ่ม จะส่งผลให้ตัวผู้เรียนเกิดการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น ในด้านความรู้ ทักษะ และ ค่านิยมที่จะเป็นตัวเชื่อมโยงประสบการณ์กับสังคมที่ผู้เรียนได้อยู่อาศัย

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยมีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับสาม คือ ด้าน ความเคารพ ทั้งนี้เป็นเพราะในการทำกิจกรรมจะเริ่มด้วยการเสริมแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้ากลุ่มในการระดมหา ข้อมูล ทำความเข้าใจและกำหนดประเด็นถึงสิ่งที่จะศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ตนสนใจร่วมกันและให้ ผู้เรียนได้ร่วมกันสรุป สอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ ยิ่งยงค์ (2558) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการ พัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ค้นพบว่า ใน การทำกิจกรรมที่ฝึกฝนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการทำงานเป็นกลุ่มและได้ลงมือปฏิบัติ มีส่วนสำคัญที่ส่งผลให้ คุณลักษณะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยเกิดการพัฒนายู่ในระดับสูงขึ้นได้ เนื่องด้วยผู้เรียนได้มีโอกาส ฝึกถึงการแสดงออกที่จะเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีการรับรู้เข้าใจถึงสิทธิของตนเองและบุคคลอื่น รวมถึง ยอมรับที่จะรับฟังความเห็นที่แตกต่างของผู้อื่นมากยิ่งขึ้น

3.2 จากการเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน โรงเรียนราชวินิต มัธยม พบว่า หลังการใช้กิจกรรม นักเรียนมีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยสูงกว่า ก่อนใช้กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของ โรงเรียนราชวินิต มัธยมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ผู้วิจัยมีความเห็นว่า กิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ที่ผู้วิจัย สร้างขึ้นผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติจริงโดยมีการวางแผนการดำเนินการร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนในการทำงาน กลุ่มร่วมกับผู้อื่นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างไปจากตนเอง สอดคล้องงานวิจัยของอรนุช มงคล นาวิน (2557) ที่พบว่า กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ช่วยพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น การ เคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง และปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมประชาธิปไตย กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยยังส่งเสริมการทำงานเป็นทีมโดย ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม และส่งเสริมคุณค่าและเจตคติที่ดีต่อประชาธิปไตย สอดคล้องงานวิจัยของ กาญจนา ศรีงาม (2562) ที่พบว่า กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ส่งเสริมความทำงานเป็นทีม มีการ แบ่งหน้าที่ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง อีกทั้งยังทำให้ผู้เรียนมีความ รับผิดชอบต่อตนเอง ชุมชนและสังคมดีขึ้นสอดคล้องงานวิจัยของรวิวรรณ วงศ์เดชาพันธ์ (2566) ที่พบว่า การฝึกให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมหรือจิตสาธารณะทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อการ กระทำของตนเอง และรู้ผลกระทบที่มีต่อผู้อื่นและชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีชา ศิลาชัย (2565) ที่พบว่า การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีคะแนนของ คุณลักษณะความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ 0.05

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ กิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถส่งเสริมความเป็นพลเมืองใน ระบอบประชาธิปไตยให้เพิ่มขึ้น สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

- ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 โรงเรียนควรกำหนดนโยบายในการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างกิจกรรม
 - 1.2 โรงเรียนควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์
 - 1.3 โรงเรียนควรออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยและการวัดประเมินผลที่สอดคล้องกัน
 - 1.4 การพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ควรให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยมีการวางแผนการดำเนินการร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนในการทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 การวิจัยในครั้งต่อไปควรสังเคราะห์ตัวแปรของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในด้านอื่นนอกเหนือจาก ด้านความเคารพ ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วม
 - 2.2 กิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอาจกำหนดจากกิจกรรมแนะแนว หรือกิจกรรมนักเรียน เช่น กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมชุมนุมหรือชมรม

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐฤทัย สุชาติลำพองศ์. (2563). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนราชวินิต มัธยมตามแนวคิดความเป็นพลเมืองโลก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทียมจันทร์ พานิชย์พลินไชย และ จรูญ พานิชย์พลินไชย. (2560). ความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 23(1), 1-13.
- ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ. (2556). ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัย ชุราษฎร์ บัณฑิตย์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยชูราษฎร์บัณฑิตย์.
- ปรัชญา ชุ่มนาเสียว. (2559). รายงานการวิจัยสมรรถนะหลักของพลเมืองไทยภายใต้ระบอบประชาธิปไตย. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง Civic Education. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ปรีชา ศิลาชัย. (2565). การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภาสุดา ภาคาผล และมนังค์ อังควาณิช. (2560). การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานโดยใช้กิจกรรมบริการสังคม เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย. Veridian E-Journal, Silpakorn Universit, 10(3), 1914-1929.
- มานิตตา ชาญไชย. (2560). ความเป็นพลเมืองกับการบริหารจัดการตนเองของชุมชนไทย. รัฐธาภิรักษ์, 4(59), 78-95.
- โรงเรียนราชวินิต มัธยม. (2563). สารสนเทศ 2563. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนราชวินิต มัธยม.
- วรภัทร์ ภูเจริญ. (2544). แนวการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- ศูนย์การเรียนรู้การเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ 3. (2558). คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมวิถี ประชาธิปไตย ของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล. สงขลา: สำนักธรรงค์และเผยแพร่ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2558). คู่มือพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). กรอบแนวคิดหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างความเป็น พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย. กรุงเทพมหานคร: เทคนิคอิมเมจ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2561). รายงานการวิจัยการศึกษาความเป็นพลเมืองของผู้เรียนใน สถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- อัจฉรา อยู่ทศศิริกุล. (2561). การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถี ประชาธิปไตยของนักเรียน มัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Fuentes-Moreno, C., Sabariego-Puig, M. and Ambros-Pallarés, A. (2020). Developing Social and Civic Competence in Secondary Education through The Implementation and Evaluation of Teaching Units and Educational Environments. *Humanities and Social Sciences Communications*, 7(39), 1-12.
- Westheimer, J. (2015). *What Kind of Citizen*. New York: Teacher College Press.
- Westheimer, J. and Kahne, J. (2004). *What Kind of Citizen? The Politics of Teaching for Democracy*. *American Educational Research Journal*, 41(2), 1-30.